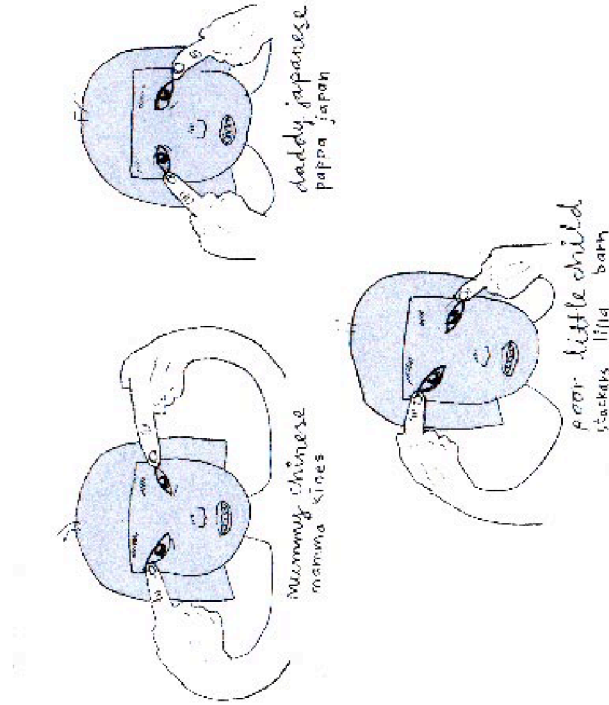

ANNA JIN HWA BORSTAM

ADOPTIVKOREANERNA – ETT NYTT FOLKSLAG?

Tobias Hübnette

Utan titel, skiss från arbetsdagbok, 2006

allt att döma lyckats skapa en stark känsla av samhörighet och gemenskap inom gruppen.

Under några varma och intensiva arbetsdagar år 2004 samlades över 400 adoptivkoreaner i Syd Koreas huvudstad Seoul för att delta i den tredje International Gathering of Adult Korean Adoptees. Den huvudsakliga sociala sammankomsten som inte ovanligt fick en enorm uppmärksamhet i den koreanska orienteringen hade föregåtts av två liknande arrangemang i Washington D.C. 1999 och i Oslo 2001, och kan sägas utgöra kulmen på framväxten av en organiserad och världsomspännande adoptivkoreansk rörelse som faktiskt tog sina första försiktiga steg i Sverige. I snart två decennier har denna rörelse växt fram organiskt bland de över 150.000 koreaner som under ett halvt sekel adopterats till ett 20-tal olika västländer, och närmast hälften av dessa har utvandrat från intet av

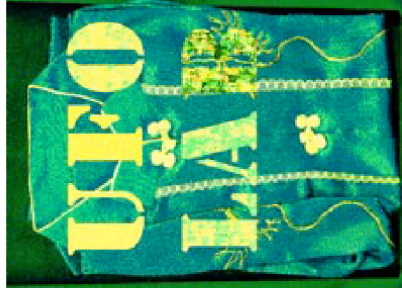
liksom i Europa dominerar det internationella adoptionsområdet, och naturligtvis också adoption från Korea vilket innebär att 15 % av de 100.000 adoptivkoreanerna som finns i landet återfinns i den av skandinavienättlingar dominerade delstaten Minnesota.

År 1986 bildades den första organisationen för adoptivkoreaner i Sverige – Adopterade Koreaners Förening (Johnsen 2002). Det svenska exemplet följdes snart av adoptivkoreaner i andra länder, och idag finns motsvarande organisationer praktiskt taget varje land, varje region och varje storstad i Väst som beröris av adoption från Korea. Den organiserade adoptivkoreanska rörelsen började interagera internationellt från och med mitten av 1990-talet, och 1999 hölls den första International Gathering of Adult Korean Adoptees i Washington D.C., den andra två år senare i Oslo, och den tredje som tidigare nämnts i Seoul i augusti 2004. I samband med den sistnämnda tillställningen bildades samtidigt paraplyorganisationen International Korean Adoptee Association. Dessutom finns ett flertal virtuella grupper med internationell täckning på Internet med hemsidor, elektroniska brev och listservrar. År 1998 bildades också Global Overseas Adoptees' Link av den växande gruppen av adoptivkoreaner som återvänt till Korea. Den adoptivkoreanska rörelsen kan sägas fungera både som en social rörelse och en virtuell sådan att döma av dess starka närvaro på Internet. De olika samsamlingarna som organiserar upptäckningsvisningar mellan 5–15 % av respektive utpluggningsområdes demografiska bestånd ger ut tidsningar och tidsskrifter, administrerar hemsidor och mail-listor, organiserar sociala sammankomster och möten, och fungerar som självhjälpsgrupper i adoptions- och Korea-relaterade frågor.

Betyder då detta att det finns en adoptivkoreansk identitet, och hur kan vi då förstå och tolka denna? För det första kan det konstateras att inom etnicitets-, migrations- och diasporastudier lyser gruppen liksom andra kategorier av internationellt adopterade utmaningar fram tills nu fullständigt med sin främlingsvaro. Enligt gängse västerländska definitioner kan adoptivkoreanerna antagligen vara sig uppfattas som en etnisk grupp, en migration eller en diaspora i avsaknad av sådana klassiska kriterier som en utvecklad endogamisk praktik eller en återvändandemyt. Samtidigt är det uppenbart möjligt att bygga en rörelse på den kollektiva erfarenheten av att ha fötts i Korea, att ha adopterats till ett västland och att ha växt upp med vita adoptivföräldrar.

8.500 i Danmark och 6.000 i Norge, medan Frankrike, Belgien, Holland, Tyskland och Schweiz också har lagit emot stora mängder. Dessutom finns enstaka adoptivkoreaner även i länder som Luxemburg, Italien, England, Irland och Spanien, och via danska adoptionsbyråer på både Färöarna, Grönland och Island, och via svenska i Finland. Detta innebär att adoptivkoreanerna utgör en flödel av den koreansk-amerikanska befolkningen i USA, halften av alla de av koreansk ursprung som är bosatta permanent på den europeiska kontinenten, och i regioner som Be-Ne-Lux och Skandinavien dominerar de närmast fullständigt den etniska koreanska närvaron. Det ska även nämnas att i USA är det de utvandrade skandinaverna som märkligt nog

ursprungsbefolkningar och slav- och kullerättningar har visserligen i mängd och mycket avtionaliserats och avethniserats i samma fullständiga grad som adoptivkoreanerna, men indianer i Nordamerika, aboriginer i Australien, svartar i USA och indier i Storbritannien har åtminstone tillgång till egna fungerande och separata kommuniteter och subkulturer vilket adoptivkoreaner som framgått helt saknar. Klara likheter finns vidare också med andra generationers invandrare och med bland-barn, biracial eller mixed race i anglosaxiska sammanhang, som också skiljer sig utseendemässigt från den vita majoritetsbefolkningen men som olikt är kulturellt västerländska. En väsentlig skillnad gentemot adoptivkoreaner är dock att båda dessa grupper måste betecknas som bikulturella, medan de förstnämnda har växt upp i en helt vit västerländsk miljö.

Utan titel, 2006

I stället menar jag att adoptivkoreanerna med fördel kan jämföras med transsexuella, där båda grupperna har det gemensamt att de identifierar sig "fel" enligt samhällets normer och lever med känslan av att ha fötts med "fel" kropp även om detta inte alltidäger rum på ett medvetet plan i de förstnämnda fall. Vi har ju har ett gott med individer som i de allra flesta fall har ett koreanskt och östasiatiskt utseende, men som identifierar sig själva som vita, västerländska och ofta också blir tagna som dessa av omgivningen. Vi skulle därmed i detta fall kunna sägas ha ett gott med ett sannolikt unikt exempel på en transsexuell etnisk kategori. Den vita västerländskt adoptivkoreaner tillhör är dessutom inte vilken som helst, utan en ellibaserad sådan med bakgrund av att internationell adoption från början har varit och i ännu högre grad idag är ett elfttenom. Detta dubbla privilegium att vara både vit från en i de allra flesta fall fattig bakgrund växa upp och leva i och med en vit elfttnom gör adoptivkoreaner och andra internationellt adopterade fullständigt unika i detta avseende. Detta innebär att de inte bara i kolonialismens historia utan också i ett historiskt klassperspektiv icke-västerländska och icke-vita ursprungsbefolkningar och

minoriteter har förstås alltid lyst ett begär efter att få erkännas som västerländska liksom att få tillgripa underklass allid har eftertraktat materiell rikedom, men med undantag av enastaka "husslavar" och exotardansare berättar har få om ens några utomsläns någon som helst tillit till att få leva så nära den vita eliten i väst som just adoptivkoreaner.

Vad gäller migrationsfrågan så argumenterar jag för att adoptivkoreanerna måste betraktas som jämförbara med andra ofrivilliga barnmigrationer i historia som till exempel de 130.000 barn som brittiska imperiet skeppade iväg för att betjota kolonierna under perioden 1618–1967. Det finns dock en klar tendens inom forskningen att undvika och ignorera alla tydliga paralleller mellan internationell adoption och andra historiska exempel på tvångsmigrationer, liksom mellan dagens migration av ensamkommande flyktingbarn och trafficking av unga kvinnor från i stort sett samma länder som de internationellt adopterade kommer från. Ännu märkligare är hur internationell adoption systematiskt har separerats från debatten om inhemsk så kallad transracial adoption som pågick sedan 1970-talet i USA, Storbritannien, Kanada och Australien där adoption av barn från ursprungsbefolkningar och svarta minoriteter och till vita starkt ifrågasatts och i vissa fall brännmärkts som kulturmord.

Adoptivkoreanerna är med andra ord uppenbarligen en mycket svårdefinierad grupp som i en diasporakontext möjligen kan jämföras med de transnationella identiteter som Linda Basch, Nina Glick Schiller och Cristina Szanton Blanc (1994) har studerat uppkomsten av bland hatlilar och filippiner i USA. En transnationell diaspora strävar efter att upprätthålla banden med både hem- och värdland och för att därigenom skapa utrymme för praktiker som veker och sträcker sig utöver dessa geografiska gränser. Samtidigt har vi i så fall har att göra med något så unikt som en föräldralös diaspora som dessutom begränsar sig till en enda generation. Adoptivföräldra, adoptivsyskonen och andra nära anförvanter till adoptivkoreanerna kan svårigen räknas in i den adoptivkoreanska diasporan, och adoptivkoreanernas barn kan knappast betecknas som adoptivkoreaner. Så frågan är om en diaspora kan vara föräldralös och så temporär att den endast utgör en generation.

Jag hävdar dock att adoptivkoreanerna faktiskt i någon mån måste betraktas som ett kollektiv och en egen grupp, och framför allt som en flytande existens snarare än som en fast identitet. Den adoptivkoreanska existensen torde helt extremt vara grad av avrentoriserings och avethniserings, i sin fullständiga hem- och föräldralöshet, i sin unika begränsning till en generation, och i sitt totala överskrivande av klassiska kategorier som familj och släktskap, och medborgarskap och nationalitet. Många adoptivkoreaner är som tidigare nämnts bland-barn, medan grupper är utsträdd i ett 20-tal västländer, talar olika språk, beklämas sig till flera religiösa riktningar samt till ett stort antal nationalliteter och världskulturer vilket i praktiken innebär en extrem variation i alltifrån

namnbruk och matvorn till värdeeringar och normer. De enda gemensamma kriterierna för att vara adoptivkorean är helt enkelt att vara född i Korea, att ha blivit adopterad till ett västland och framför allt att ha växt upp med vita föräldrar i en övre medelklassmiljö, vilket gör att klassiska definitioner av etniciteter, migrationer och diasporor faktiskt blir oanvändbara i detta sammanhang.

Grunden till framväxten av den adoptivkoreanska rörelsen kan enligt min mening för det första förklaras av den lokala prisen på kunskap om och förståelse för adoptivkoreanernas situation i både Korea och i mottagnarländerna, vilket i rent överlevnassyfte har gjort det nödvändigt för dessa att söka upp och stöda varandra i slutändan organisera sig. För det andra utgör själva existensen av en adoptivkoreansk rörelse ett bevis för och insikt om att internationell adoption faktiskt för de direkt inblandade är en traumatisk och katastrofartad upplevelse och erfarenhet som varar hela livet, bortanför den allmänna uppfattningen att man genom denna räddar ett barn. För det tredje pekar den omfattande självbiografiska aktivismen på det faktum att adoptivkoreanerna alltför länge känt sig lysade, osynliga, glömda och representerade av regemgar i utsprings- och mottagnarländer, adoptivföräldrar, adoptivsyskon och adoptivforskare, och därmed utvecklat ett starkt behov av att erkännas som subjekt kapabla att skapa sina egna världar och uttrycka sina egna röster i stället för att bara vara värdefulla exportprodukter för det koreanska adoptionsprogrammet eller exo-

viska smycken och mångkulturella maskotår till vita elitfamiljer.

På senare år har också en ny generation adoptionsforskare som antingen är adopterade de själva eller av icke-västerländskt ursprung med inspiration från postkolonial teori börjat ifrågasätta den linjära och binära synen på adoptivkoreaners identitetsutveckling, och i stället knytt dessa till queerteori och bi- och transforskning, till postkoloniala begrepp som hybriditet, samt till feministiska förstelsestrategier för rasialisering och sexualisering. Samvetter intressekonflikter (Bergquist 2000; Choy & Choy 2003; Eng 2003; Hübinette 2004; Kim 2000, 2004; Meier 1998; Palmer 2001). Den postkoloniala teoribildningen försöker destabilisera och bryta upp dikotomier i utrymmet mellan det globala och det lokala för att därmed utmana både västs hegemoni och essentialistiska identiteter utanför väst. Jag menar att etnogesen av en adoptivkoreansk existens sker i det tredje rummet mellan ursprungsländets utopiska och etnomationalistiska projekt och en västerländsk kultur som påbjuder antirasism och mångkulturalism men i praktiken kräver assimilation och lojalitet. Detta tredje rum har definierats av den postkoloniala teorietikern Homi Bhabha (1994: 212–26) som ett ständigt flytande tillstånd där alla former av primordiala begrepp har förort sin mening. Genom sin existens bortanför biologiskt släktskap och självtklar terriorer lillhörighet utgör adoptivkoreanerna helt enkelt flytande subjekt i det tredje rummet, även om det är så länge saknas en språklig term för att benämna en sådan tillvaro.

inv beteende och särskilt självmord verkar vara särskilt framträdande, är inget som förvähar — den transrasiala existensen har sitt pris. Samtidigt ser vi idag en fasinerande framväxt av en internationell rörelse bland vuxna adopterade, och särskilt hos de från Korea, där de som i hela tiden har varit och fortfarande är objekt för andras önskinningar till aktiva subjekt i en kollektiv process som inget hade kunnat förtä. Tanken bakom internationell adoption var aldrig någonsin att de adopterade som vuxna skulle börja leta efter och söka upp varandra, och ännu mindre börja umgås och skapa något tillsammans. Tvärtom var idén bakom detta jämte sociala experiment att internationell adoption skulle bli det yttersta beviset på västs postkoloniala försoning med sina före detta kolonier, genom att ta in och ta hand om deras barn. Barnen skulle dessutom bli vandrande fysiska bevis på att väst efter alla folkmord, slaveriet, förntelsen och a kolonialismen, nu en gång för alla gjort upp med sin rasism, genom att som vuxna leva integrerade i de västerländska samhällena till skillnad från de segregerade invandrargrupperna och ursprungsbebo-

ningarna. Den nya adoptionsforskningen som visar att så inte riktigt är fallet, i kombination med den sociala rörelse som växer fram bland vuxna adopterade, är i stället klara bevis på att på internationella adoptionsländer inte äger rum på barnens eller ursprungsländernas villkor, utan på de vuxnas och västs villkor.

AJHB: Hur tänker du kring den nya adoptionsforskning som visar att många vuxna adopterade verkar ha en besvärlig livssituation? Samtidigt har ju också en slags "community" börjat framträda bland vuxna adopterade — hur ser du på denna?

TH: Det faktum att många av de adopterade som vuxna uppenbarligen kämpar med en såvår psykosocial problematik där självsstruk-

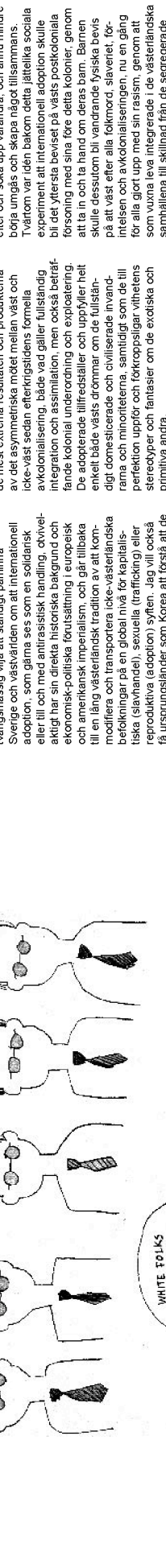
turen är ett resultat av den koloniala underordning och exploatering, som också beträffande kolonial underordning och exploatering, enkelt både västs drömmar om de fullständigt domesticerade och civiliserade invandrarna och minoriteterna, samtidigt som de till peniktion uppror och förkroppsligar vitetets stereotyper och fantasier om de exotiska och primitiva andra.

AJHB: Bortsett från att studera och analysera internationell adoption som fenomen har du också agnat dig åt att förstå situationen för dem som är objekt för själva systemet — hur ser du egentligen på de adopterade?

TH: Jag drivs av en outtröttlig och närmast tvångsmässig vilja att ständigt påminna Sverige och västvärlden om att internationell adoption, som gärna ses som en solidansk eller till och med antirasistisk handling, otvivelaktigt har sin direkta historiska bakgrund och ekonomisk-politiska förutsättning i europeisk och amerikansk imperialism, och gått tillbaka till en lång västerländsk tradition av att modifiera och transportera icke-västerländska befolkningar på en global nivå för kapitalistiska (slavhandeln), sexuella (trafficking) eller reproduktiva (adoption) syften. Jag vill också påminna om att Korea att förstå att de faktiskt säljer och exporterar sina egna barn och medborgare, vare sig de gör det i namn av patriarkalt hederstänkande eller modernistisk familjepolitik.

TH: Det handlar om att få omvärlden att förstå vad som händer med psyket hos människor som görs till varor av en profitfrämjande adoptionsindustri och till objekt för rädslansfantasier hos dem som adopterar, nämligen de adopterade själva. Den internationella adoptionsapparaten har skapat en ny typ och kategori av människor som jag väljer att kalla transrasiala, det vill säga människor som är hundra procent icke-vita till ytan men fullständigt och totalt vita till identifikation, beteende och livsstil. Dessa transrasiala, de internationellt adopterade, måste sägas tillhöra ett av de mest extrema resultaten och produkterna av det asymmetriska mötet mellan väst och icke-väst sedan efterkrigstidens formella avkolonialisering, både vad gäller fullständig integration och assimilation, men också beträffande kolonial underordning och exploatering. De adopterade tillfredställer och uppfyller helt enkelt både västs drömmar om de fullständigt domesticerade och civiliserade invandrarna och minoriteterna, samtidigt som de till peniktion uppror och förkroppsligar vitetets stereotyper och fantasier om de exotiska och primitiva andra.

Utan titel, arkivare:Körning, 2006

Utan titel, arkivare:Körning, 2006

Utan titel, arkivare:Körning, 2006

Utan titel, arkivare:Körning, 2006